॥सूतउवाच॥ऊर्ध्वरेतास्तुधर्ममानोसौवृद्धगणाग्रणीस्तदा॥पितुःपात्रंसमादायमवत्रंदण्डंहरंतकः॥शनैः शनैर्ययौवृद्धस्तपस्थायत्रदानवाः॥अन्वेषयंश्चितोकीटान्पादंविन्यस्यवर्त्मनि॥ज्ञाननेत्रेणतेनैव यःस्थानंदैत्यसत्तमान्ददर्शभगवान्भक्तान्महात्मादनपःक्षयान्॥व्याजहारदानेभ्योभगवान्भूतभावन :॥कुंभजवरदानायनपस्विभ्यःप्रहर्षवान्॥ ॥वृद्धउवाच॥भोदैत्यसत्तमाभक्तावरंवृणीष्वसांप्रतं॥ युष्माभिःकांक्षितंयत्तन्महत्पादैःसमार्जितं॥वत्सयत्रेहपाशेनवध्वासुतांनपःस्विनः॥वोभश्चरुचरोरुध्र हानीनांविडुश्वमा॥नयोवत्सनरीधेनुवःपुत्रवामिहागतां॥यंयंकामंवृणुयंतंकामधेनुरिमांध्रुवं॥य यमिछंतिमत्रकामयिभावद्भःदात्मनः॥तत्तंदास्यामहंदैत्याभक्तिविन्नानुसारतः॥ ॥तपस्विनऊचुः॥ नमोदेवाधिदेवायविश्वदेवस्वरूपिणे॥सर्वदायत्वद्यायकृपाशीलनमोस्तुते॥याचयामोवयंत्वांवरमस्मा भिःकांक्षितान्वरान्॥प्रसन्नंसमागतश्चेन्नोवरान्हिभगवान्ध्रुवं॥पराक्रमाणिनुंगानिसर्वत्रेतानिसर्वदा

॥त्रैलोक्यान्मथनेनूनंशक्राभिनःप्रदीयतां॥येनभूयकरिष्यामोराज्यंत्रैलोक्यमार्यवै॥संहत्यनत्रसंस्थाश्च
सर्वलोकांचरावणान्॥पक्षत्याचवयंदैत्याःस्वर्गराज्यार्थिनोविभो॥एतद्वरमभिप्रायोभगवान्नस्प्रदीयतां॥
॥ ॥स्कंदउवाच॥एतच्छ्रुत्वोशनाम्प्रार्थोदानवानांतपस्विनां॥बुद्धिश्चिंताकुलाभूत्तेलोकरक्षाविचिंतनः॥
भूयोव्यावरयद्दैत्येभ्योवरंतंमुनेदिशा॥दत्तमासावसंमास्यस्वमाययाविमोहयन्॥ ॥भगवानुवाच
॥अहोश्चित्रंमहान्नत्रनपस्विनोविमायया॥विमोहिताश्चयूयंनसुरांनिघ्नाःकथं॥नपस्विनोपिराज्या
निज्ञानयोगपुगायनः॥मायायुक्तानिकांक्षंतिकिंबूमोत्रनपस्विनः॥त्वदेहेषुसुखंत्यक्त्वाराज्यानांसुखमि
च्छति॥नहेहोयाननायैवषड्वर्गव्याधिसंयुतः॥विहायचेश्वरंदेवंत्वांगेन्यत्रसमिच्छति॥वत्सत्वंवैवहिमूढ
मतिर्दैवेनैवप्रबञ्चितः॥राज्येपुबहवःपापाःसंतिदोषाश्चवासदा॥तस्माद्राज्यपरित्याज्यमन्यायदानभीति १
भिः॥यावद्धरित्रिसुखंराज्येभूपतीनांभवेन्मुने॥तत्सर्वंयातनायैवअन्यायतोमहाधमः॥हत्वाजन्तूंश्चनरः

मांसंसुखायैवसुखंहियः॥भुनक्तिस्वांगपुष्टयेपसैवनिश्चितंनरके॥परस्परापरद्रव्यान्येचेच्छंतिनरोधमा
ः॥तएवनारकादैत्यःसुखंदुःखभागिनः॥बुद्धस्वायहनादोषान्नहिषेणामहीपतिः॥समुन्मनोभवेद्वे
हभावस्तौचनारकी॥तस्माद्राज्यंपरित्यज्यंतपस्विभिश्चसंतनं॥हिंसाक्रोधंचसौख्यंचराज्यंसंत्यजतेबुधै
ःराज्येपिचमहद्दुःखंसंधिविग्रहचिंतया॥पुत्रादपिभयंयत्रतत्रसौख्यंहिकीदृशं॥तस्मात्संत्यज्यतत्सर्वंसा
त्त्विकीध्यानमाश्रयत्॥प्राप्नोतिचतपोधीरःपरमंब्रह्मयोगतः॥तस्माद्धेहंनकार्य्यश्चहिंसाचैवतथापुनः॥येई
च्छंतिपरस्थानंनतत्सर्वंत्यजंत्यहो॥अहिंसापरमोधर्मअहिंसापरमंसुखं॥ब्रह्मंपरमहिंसाचअहिंसापरमंबलं
॥हिंसाधमपरंत्यक्त्वाहिंसावतीब्रवेदना॥हिंसाचपरमंपापंहिंसावापुर्विनाशकाः॥हिंसयाहन्यतेचासुभाप
कीर्त्तिर्यशोधनं॥क्षिप्यतेनरकेदेहंतस्मात्तंपरिवर्जयेत्॥एकाहंतियोजंतुमविवेकेननिर्दयः॥सहस्रधा
चतंजंतुःपरत्रहनिष्यति॥तस्मादितिविवेकेननकुर्याद्वधमुत्तमैः॥परात्मात्मानमानुल्यंकृत्वाचे

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 11 June, 2017

हत्वसनतं॥इंद्रियाणिविकाराणिशत्रूणिवभ्रांतुधैः॥कलेवरेवहंतव्यमविवार्यहिसंनतं॥नास्तिध्यांतिः
चनत्यापैर्विकारेंद्रियसवैरीन॥कामादीनांरिपूनांवहंतारःपुरुषाश्चये॥सर्वोत्तमसुखाप्याशुप्रलभ्यंनेवनै
र्भवैः॥एवंरिपुंसुदेहेषुहंतियोगीश्वरःसदा॥नपाणांदुर्लभेनाशुसुखेनप्रमोदने॥शरीरेविघनेनित्यंस
तियायात्तथाविधं॥तस्मात्त्यात्वाद्विजैरिंद्रैरुहनव्याःसुतेप्सितैः॥संतिदेहेषुतीर्थानिदेवाश्चैवयज्ञमिनेः
॥सर्वसुखानिभोदैत्याःसत्यमेनानियोगिनः॥संसारबीजमज्ञानंसंसारस्तुप्रमाद्यतः॥ज्ञानात्तस्यनिवृत्तिः
स्यात्पुरुषाणान्नसंशयः॥अज्ञानेसतियोगाद्यधर्माधर्मौभुनक्तसौ॥धर्माधर्मवशात्पुंसः शरीरमुपजायते
॥शरीरेसतिसंक्लेशैः सर्वैःसदृश्यतेयतः॥ततःक्लेशप्रहारार्थंपुनर्देहंवकारयेत्॥जगत्तत्वसंबोधाज्ज्ञानंवि
निवर्त्तते॥अज्ञानेविनिवर्तेवैरोगादीनांचसंभवः॥रोगाद्युपद्रवात्पुंसः पुण्यपापपरिक्षयः॥तस्माच्छरी २
रेणापुनःसंपूयजतेऽशरीरस्थसंक्लेशैःसर्वैरेवनबाध्यते॥क्लेशमुक्तःप्रसन्नात्मा मुक्तइत्यविधीयते॥तस्मा

दज्ञानमूलानिसर्वदुःखानिदेहिनां॥ज्ञानिनश्चनदाज्ञाननिवृत्तेनकर्मभिः॥नास्तिज्ञानाहतेपुंसांपुण्यपा
पयपरिक्षयः॥मोक्षार्थीपुरुषस्तस्मात्ज्ञानमेवसदाभ्यसेत्॥मार्ज्यमानःसदायहृदयंयोगिनोभवेत्
॥ज्ञानाभ्यासात्तथापुंसांबुद्धिर्भवतिनिर्मला॥ज्ञानामृतेनतृप्तस्यकृतकृत्यस्ययोगिनः॥नैवास्तिकिं
चित्कर्तव्यमस्तिचेन्नसत्त्ववित्॥लोकद्वयेपिकर्तव्यंकिंचित्तस्यनविद्यते॥इहैवसविमुक्तस्तांपूर्णांप्रि
यदर्शनः॥नास्तिज्ञानात्परंकिंचित्परंचेषापनाशनं॥तत्सदाभ्यासयोगेनज्ञानेरात्मानिवर्त्तति॥
वृतानिदानानिनयांसियज्ञा सन्यासतीर्थाश्रमकर्मयोगं॥संत्यज्यकामादिकमासुधीरःसमभ्यसेज्ज्ञानंसु
योगसारं वृतमुक्तिंकथंतेषांनिवज्ञानांशुभाशुभैः॥नाहिदेहभृतांशक्यंकर्मत्यक्तुंशुभाशुभं॥गच्छतिष्ठ
तोवापिनदवश्यंभवेद्यतः॥अधर्मंविनिवर्तेवैभवेत्कर्मनकुर्वतः॥धर्मत्यागादधर्मश्चसतिस्यान्निश्च
लःकथंगतस्तज्ज्ञानासिनातूर्णमशेषकर्मबंधनं॥कामोकामक्षतिंछित्वाशुद्धःस्वात्मनितिष्ठसि

॥यथाबडिर्मत्स्यकीप्रःशुकमोदेवनिर्देहेत्॥तथाशुभाशुभंकर्मज्ञानाग्निर्दहतिक्षणात्॥यथाज्ञानंतथा
ध्यानंज्ञानंध्यानंसमंस्मृतं॥ज्ञानध्यानरतःसौख्यंसुखैर्मोक्षंवविन्दति॥ज्ञानैश्वर्यमतुलमैश्वर्यात्सौख्य
मुत्तमं॥ज्ञानेनतत्परित्यज्यविनडेर्मोक्षमाप्नुयात्॥सर्वेषामेवज्ञानानांज्ञानयज्ञःपरःस्मृतः॥नित्यंशुच
िःप्रसन्नश्चसर्वदोषविवर्जितः॥एवंज्ञात्वासदेहेभ्यतीर्थदेहोत्सृजानिव॥सर्वलोकान्विहायाशुनिस्पंदः
नियोगितः॥मनःशुद्धेनयोगीशःस्वासहृद्विर्जुहोतिवै॥ध्यानसूर्यंवदान्योचननोमुक्तःसभाजनः॥तस्मादि
हत्वरात्यंभोसुतायपद्मपिधूर्वंहित्वागच्छनयानालं यथात्मनैःसुरेषिने॥स्वेषुस्वेषुवदेशेषुस्थित्वाम
क्ष्वसंनतं॥चित्तयध्वंमयोक्तानिस्वंस्वंलोकंप्ररक्षत॥ ॥स्कन्दउवाच॥एवंनानाविधंयोगंबुद्धज्ञानस
मुद्भवं॥बुद्धमुखान्मुनेदैत्याःसमाकर्ण्यप्रहर्षिताः॥ऋतंवचस्तिज्ञात्मनयस्विनोःसुरोत्तमाः॥पातालग ३
मनायाशुनेमुर्बुद्धावतारकं॥ ॥दैत्याऊचुः नमोबुद्धायदेवायज्ञानदायपरात्मने॥वयंशीलायभव्याः

यप्रज्ञारूपनमोस्तुते॥भगवन्नवगच्छामस्त्वत्तुसादात्तसंशयः॥तत्रस्थौश्ववयंसर्वेकानिमोक्ष्यामहेवि
भो॥ ॥भगवानुवाच॥मश्चद्भयावयद्यूयंक्रोधेनैवतथाविधं॥ममेधेनवयद्यूयंक्रमानुत्तरविवेकिभि
ः॥द्वंद्वभावेनयद्यूयंमश्चद्भयादर्शिनं॥क्रोधेनयत्कृतंपुरापंदानेन्याभोननंतथा॥तत्सर्वंलप्स्यतेक्षिप्त
ममात्तयासुराःसदा॥इतराश्चासुरामर्त्यंश्चजन्मरूपिराः॥भविष्यंतिचतत्सर्वंभक्षिणाःस्वस्वभा
वतः॥समाराध्यमहेशानंनन्मनस्काभवंतुवै॥तत्रस्थाभक्तिपूर्वंवैगच्छतभोःसुराध्रुवं॥ ॥स्कन्द
उवाच॥इत्याकर्ण्यवचोदैत्याःपश्चवैवात्मनांमुने॥प्रमोदंनेचनद्यावैर्हृतभिःप्रेरितैस्तदा॥पातालंप्र
यमुर्हृष्टास्त्यस्विनोःसुराभ्रशं॥प्रणम्यादौशिरोभिसंपरिक्रम्यपुनःपुनः॥मोदंतिस्मसुराःसर्वेबुद्धा
वतारिनामुने॥नष्टदिवोत्तरेदेशेहिमवत्योगिरेःसदा॥ततोदेवगणाःसर्वेहर्षनिर्भरमानसाः॥स्व
स्वंचांशंसमास्थाय्यतत्रचत्रिदिवंययुः॥नातिस्मरणतीर्थंवमर्त्यावापशवोपिवा॥पूर्वजातिस्मरास्त

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 11 June, 2017

त्रस्नानाश्रवंतिसंपुनं॥ततोज्ञात्वाकरिष्यंतिस्थलनंपुरापसंचयं॥परावोवापिमर्त्यावागछंतित्रिदिवंत
नः॥एतच्चजातिस्मृतितीर्थपुरापंश्रुत्वालभंतिपुरुषाहिमर्त्याः॥आयुष्यशोभाग्यसुतानिसंपत्‌ज्ञानं
चवृद्धिंसनतमुनेवै॥ ७६ ॥ ॥इतिश्रीस्कन्दपुराणेहिमवत्खंडेजातिस्मरणतीर्थमाहात्म्येदैत्या
नायानालस्थितिनामपञ्चषष्टितमोध्यायः॥ ६५ ॥ ॥~~नेमानेमाक्षेत्र~~ ॥ ने पालदेशलिंगपुरे
वास्तिनाश्रीमेरुसेनेनेभगवानलालायसमर्पितमिदंस्तंत्रंपूर्यात्